

I hvilket Forhold stiller Udbyttet af Studesedningen sig i Sammenligning med Indtægten af Meieridriften?

Foredrag i det Kgl. Landhuusholdningselskab den 28de Febr. 1866 af
Forvalter, Landbrugscandidat N. P. J. Buus.

Det er ikke sjældent, at Spørgsmaal, der angaae Meierivæsenet, blive Gjenstand for offentlig Discussion. De landoekonomiske Skrifter bringe hvert Aar Afhandlinger, Regnskaber og Beretninger om den Sag; selv de mindste Detailler blive fremdragne og grundigt undersøgte, hvilket er et tydeligt Vidnesbyrd om den Interesse og Sagkundskab, der arbejder i Meierivæsenets Interesse.

Den offentlige Discussion har derimod befattet sig mindre med Studesedningen. Meddelelser paa dette Gebeet ere sparsommere. Den, der beskæftiger sig dermed, har ikke saa let Afgang til at benytte Andres Erfaringer, men føler sig mere overladt til sig selv. Spørgsmaal om Studesedningen synes ogsaa at være ulige vanskelige, at behandle; det er sjældent at de have fremkaldt positive Resultater, og Offentligheden eier næsten ingen Erfaringer derom.

Og dog spiller Studehold og Studesedning en stor Rolle i det danske Landbrug. Meieridriften er nok overveiende med Hensyn til Udbredelsen; men der er hele Egne af Landet, hvor man ubelukkende beskæftiger sig med Studehold, og i andre Egne findes Meieridrift og Studehold ved Siden af hinanden, men de ligge paa en Maade i en indbyrdes Kamp, og Gangen er efter min Opfattelse saaledes, at Meieridriften viser en

stadig Tilhøielighed til at udbrede sig, medens Stubeholdet gradviis trænges tilbage; dette synes navnlig at være Tilfældet, hvor Jordbruget enten i Form af Forrentnings eller Forpagtningsafgift har store Udgifter at bære.

Der reiser sig da det Spørgsmaal: Er det givet, at Udviklingen nødvendigviis skal gaae i den Retning? Er det beviist, at Productionen af Smør er saa overveiende fordeelagtig, at Stuben, avlet efter et omhyggeligt Valg af Tillægsdyr, opdrættet og i alle Maader behandlet efter de Regler, som en rationel Huusdyravl forestriver, ikke kan udholde Concurrencen med Malkekøerne?

Meningerne herom kunne være meget forskjellige, men neppe vil Noget bestride, at det er et Spørgsmaal af stor Betydning for det danske Landbrug, og at det er en grundig Undersøgelse værd, om vi ikke i Danmark kunne producere Rjødet saa billigt og sælge det saa fordeelagtigt, at det kan betale sig for os at bevare og udvikle Stubeholdet, idetmindste der, hvor det nu findes.

Da jeg blev bæret med en Opfordring til at indlede en Discussion i Landhuusholdningssekskabet om Stubefodning, saa tillod jeg mig at stille Spørgsmaalet saaledes, at de forskjellige Anstuelser herom kunne faae Leilighed til at komme frem. Jeg veed meget vel, at det er en vanskelig Opgave at behandle, ikke blot fordi det gjælder om at skaffe bestemte Resultater af Erfaringer tilveie til Grundlag for en Discussion, men Vanskeligheden forsøges endmere derved, at Erfaringer om Meierivæsen og Stubehold sjældent findes forenede paa een Haanden, der har Erfaring om Meieridriften, er sjelden tillige inde i Stubefodningen, og den, der bestandig har beskæftiget sig med Stubefodning, kan sjelden bedømme Meieridriften grundigt; man er derfor meget udsat for at komme til at anstille eensidige Betragtninger.

Jeg skal søge at behandle Spørgsmaalet uden Fordom og Partisthed, og uagtet jeg maa erkjende, at mine indskrænkede Erfaringer ere utilstrækkelige til Spørgsmaalets fuldstændige og afgjørende Besvarelse, saa nærer jeg dog den Overbeviis-

ning, at enhver Bestræbelse i denne Retning vil have sin Interesse og vil bidrage til at fremkalde fra forskjellige Sider en Mængde af de Erfaringer og Bidrag, som ere tilbageholdte.

De Meddelelser, som jeg skal tillade mig at fremkomme med, ere indsamlede paa god og frugtbar Jord, og jeg betragter Sagen fra det fremadskridende Agerbrugs Standpunkt. Spørgsmaalet bliver da det: Er et velbrevet og fremadskridende Agerbrug mere indbringende ved Meieridrift, end ved Studefedning, eller med andre Ord, med hvilken Art af Besætning erholde vi Gjødningen billigst?

Det er vitterligt, at et velbrevet Meieri og en udmærket Besætning af den bedste Malterrace kan afgive overordentlig store Indtægter, og det er saa lokkende at arbejde hen i den Retning, hvor Veien allerede er banet og hvor man veed hvad der kan opnaaes, naar man saavidt muligt har gjort alt hvad man efter vore Kundskabers nuværende Standpunkt formaaer for at udvikle og benytte Dyrets Productionsevne til det Yderste, tilligemed alle de Forhold, der kunne indvirke gunstigt paa Bedriftens Fordeelagtighed. Men ved Siden af er det ogsaa klart, at en saadan Kobesætning, tilligemed det hele fuldstændige Apparat, som hører til en udviklet Meieridrift, er vanskeligt at komme i Besiddelse af. Det tilveiebringes hverken let eller billig. Igjennem Aarrækker skal der stadig arbeides paa at forskaffe en udvalgt Besætning, hvori ethvert enkelt Individ har Evnen til at gjøre sin Skyldighed. Dertil hører først, at man har en god Race at begynde med, at man ved aarlig Omstiftning af den daarligste Deel af Besætningen stedsbe frier sig for alle de middelmaadige Individer, og at man ved et stort Indstøb af Dyr helst af eget Tillæg stedsbe kan sætte noget Vedre istedetfor. Derved naaer man lidt efter lidt at faae en Samling fortrinlige Dyr; men der er gaaet lang Tid hen med dette Arbejde, og i al den Tid har Besætningen ikke givet fuld Indtægt; vil man saa forsøge at opgjøre, hvad denne Samling af Dyr har kostet at tilveiebringe, saa vil man som oftest erfare, at der bliver Tale om en Priis, som vil forbause de Allerfleste.

Dernæst kræver Meierivæsenet store og kostbare Localer og et kostbart Inventarium; en betydelig Capital gaaer desuden med til den aarlige Vedligeholdelse og Drift. Jeg skal forsøge at give et Overslag over alle disse for Meieriet særlige Udgifter:

a. **Det første Anlæg kræver:**

1. Opførelse af en Melkekjelder og af et Meierilocale, hvilket for 100 Køer ikke kan erholdes billigere end c. 3000 Rb.
 2. en Svinestald, som for 100 Køer ligeledes koster 3000 -
 3. Meieriinventarium, hvortil hører 300 Bøtter, samt Kar, Spande, Tønder, Malkevogn, Kjerne med Hestegang, Ostepresse etc. 1000 -
- Sagt 7000 Rb.

Blot 6 pCt. Rente og Amortisation af 7000 Rb. giver aarlig Udgift . 420 Rb. ell. pr. Ko 4 Rb. 20 β

- b. **Vedligeholdelsen** kræver aarlig Naaling af alle Bøtter og Kar etc. Anskaffelse af nye Bøtter etc., af Smaa-requister, som Bøner, Skruer, Gulvklude, Koste, af Smørfarve og Salt etc., udgjør c. 200 - - - - 2 - " -

c. **Til Driften hører:**

1. Meieribrænde 200 - - - - 2 - " -
2. Hestehold til Malkevogn og Kjerning 80 - - - - " - 80 -
3. Bødketræ og Baandkjæppe. 64 - - - - " - 64 -
4. Folkehold:

en Meieribestyrer aarlig
 Løn 100 Rb.
 - Meieriste 100 -
 - Svinepasjer 100 -
 5 Piger à 36 Rb. . . . 180 -
 1 Dreng 20 -

500 Rb.

Kosten til 9 Mennesker. . 800 -

1300 - - - - 13 - " -

- d. **Kobesætningen** skal holdes vedlig ved et stort Indskud af nye Køer,

Eatr. 22 Rb. 68 β

som paa ingen Maade kunne faaes billigere end 50 Rd. pr. Stk. Paa Gjedsergaard er af 104 Køer i de sidste 4 Aar indsat 85 Stkr., altsaa aarlig 21 Stkr. Køer og Dvier à 50 Rd. 1050 Rd. Samtidig er afgang: 8 Døde, Bærbi 24 Rd. 76 Stkr. folgte eller slagtede i meer eller mindre fed Tilstand, udbragte til. 3584 -

3608 Rd.

eller gennemsnitlig 43 Rd. pr. Stk.

Til Fedningen regnes en Malkføes halve Vinterfod, altsaa 76 Køer à 25 Rd. 1900 Rd.

Af de magre Udsættere i 4 Aar udbragt 1708 Rd.

eller aarlig 427 -

Omskiftning af Besætning kostede da aarlig 623 Rd. ell. pr. Ko 6 Rd. 24 β

Ialt 28 Rd. 92 β

Denne Udgift kan reduceres noget ved at frabrage Bærbi af de spæde Kalve; i de sidste Aar have de spæde Kalve udbragt gennemsnitlig 280 Rd. ell. pr. Ko 2 Rd. 80 β

Rest 26 Rd. 12 β

Der hviler altsaa en betydelig aarlig Udgift paa Koen meer end paa Studen, og den skal indbringe 26 Rd. til Dækning af de ved Meieriets Anlæg, Vedligeholdelse og Drift forbundne særlige Omkostninger, førend der kan blive noget til Erstatning for hvad den fortærer.

Indtægten af Meieriet paa Gjedsergaard stillede sig for 1865 saaledes:

Besætningen bestod af 104 Malkføer, nemlig 20 Stkr. toaarige Dvier, 5 Kastere, 2 Oberløbere og 77 Køer, som kælvede rigtigt. Fremdeles fødredes hele Vinteren 2 Springtyre, der regnedes at fortære det samme som 1 Ko, 24 Udsætteføer, der regnedes at fortære det samme som 10 Malkføer, altsaa ialt 115 Køer at fodre.

A. Smørudbyttet.

Der er produceret 1142 Ppb. 13½ Pb. Smør, hvilket er pr. No 176 Ppb.	
Brugt solgt 1030 Ppb. 9 Ppb. for	8031 Rb. 51 β
Brugt 112 Ppb. 4½ Ppb. à 46½ P	874 - 82 -
	<hr/>
	8906 Rb. 37 β
	pr. No 85 Rb. 61 -

B. Den affummede Mælk.

a. Ostudbyttet har været 1539 Cstr.	
Deraf solgt 1282 Ppb. 14 Ppb. for ialt.	1854 Rb. 17 β pr. Ppb. 8½ β
Brugt 93 Ppb. 6 Ppb. à 8½ β	134 - 84 -
	<hr/>
	1989 Rb. 5 β

b. Et pr. No 211 ½ Ppb. Ost, Værbt 19 Rb. 5 β	
Indbragt af Svin	2895 Rb. 17 β
Ostfodret 87½ Td.	
Øster à 5 Rb.	437 Rb. 48 β
Ostfodret 119 Td.	
Byg à 4 Rb.	476 - -
Ostfodret 25 Td.	
Smaaafb à 3 Rb. 75 - - -	
Ostfodret Noer for	
omtrent	120 - -
	<hr/>
	1108 - 48 -

Overskud for Balde 1786 Rb. 65 β

c. Der er opfodt 24 Kalve. Mælk	
og Balde anlæses til 8 Rb.	
pr. Cstr.	192 Rb.
Mælk til solgte og slagtede Kalve 25 - -	
	<hr/>
	217 - -

d. Mælk og Balde til Svin og Kalve indbragte	2003 - 65 -
Smusstobningen: Iøb Mælk og Kjøde	105 Rb. 88 β
Mælk = 5908 Rb. à 2 β	123 - 6 -
	<hr/>
Solgt Mælk for	228 - 94 -
	<hr/>
	33 - 53 -

Salt er den afft. Mælk udbragt i	4255 - 25 -	40 - 88 -
	<hr/>	
Subtrægt, Summa	13,161 Rb. 62 β	ell. pr. No 126 Rb. 53 β

Køernes Vinterføder bestod af:

2 Tons Palmefager à 40 Rb.	80 Rb.		
260 Edr. Byg à 4 Rb.	1040 -		
112 Edr. Bønner à 5 Rb.	560 -		
76½ Edr. Smaafød à 3 Rb.	230 -	24 β	
305½ Edr. Havre à 15, Mf.	764 -	60 -	
<hr/>			
Kjærnesføder til 115 Køer.	2674 Rb.	84 β	er pr. Ko 23 Rb. 17 β
3450 Edr. Roer à 32 β	1150 -	" - -	30 Eb. à 32 β 10 - " -
138 Læs Kløverhøe à 10 Rb.	1380 -	" - -	c. 1500 βb. 12 - " -
<hr/>			
Vinterføderet kostede pr. Ko 45 Rb. 17 β			

Til Køernes Sommernæring anvendtes:

65 Edr. Land første Aars Græs (Slet Aaret forud)	65 Edr. Land.
16 Edr. Land Kløverflet ansættes =	20 - -
54 Edr. Land Efterflet =	18 - -
<hr/>	
Af 1ste Aars Græsland anvendt 103 Edr. Land, hvilket for 104 Køer udgjør pr. Ko	1 - - à 30 - " -
<hr/>	
Køens aarlige Ernæring har kostet ialt 75 Rb. 17 β	
Køens Bruttoindtægt var i samme Aar (see Regnskabet)	126 Rb. 53 β
Afdrages de særlige Driftsomkostninger	26 - 12 -
<hr/>	
100 - 41 -	
<hr/>	
Bliver reent Overskud 25 Rb. 24 β	

Foruden det, at den kraftige Gjødning er erholdt gratis, bliver der endda af hver Ko et Overskud af 25 Rb. 24 β.

Paa et enkelt Aar kan man imidlertid ikke bygge noget, og allermindst paa et Aar som det foregaaende, der i alle Retninger var saa gunstigt for Meieridriften: høie Priser paa Smør og Ost, lave Kornpriser, Køerne i en ret god Orden med Hensyn til Kælningen og ingen Græsmangel.

For at faae et paalideligere Udgangspunkt tillader jeg mig at fremstille Hovedresultaterne for de sidste 4 Aar:

Aar.	Bruttoindtægt pr. Ko.	Gjennemsnitspris for Smør.	Vinterfødret kostede pr. Ko.	Smørud- bytte pr. Ko.
1865	126 Rb. 63 β	46 $\frac{3}{4}$ β pr. Pbd.	45 Rb. 17 β	176 Pbd.
1864	101 - 42 -	42 $\frac{1}{2}$ - -	43 - 40 -	155 -
1863	83 - 22 -	31 $\frac{1}{2}$ - -	59 - 52 -	160 $\frac{1}{2}$ -
1862	107 - 47 -	41 $\frac{1}{2}$ - -	53 - " -	166 -
Gjensf.	104 Rb. 34 β		50 Rb. 27 β	
Udbrages	26 - 12 - for Driftsomf.	Llægges	30 - " - for Sommer-	græsningen.
Indtægt	78 Rb. 22 β		Udgift	80 Rb. 27 β

Den aarlige Ernæring, som i Gjennemsnit for 4 Aar har kostet 80 Rb., bliver betalt med 78 Rb., hvilket giver en Underballance af 2 Rb., eller med andre Ord: Gjøbningen er betalt med $2\frac{1}{2}$ pCt. af Ernæringens Værdi.

Disse Resultater vidne om, at naar Meieridriften skal være virkelig indbringende, saa maa den heelt igjennem være fuldstændig og velordnet og tillige støtte sig til en udmærket og kraftig ernæret Besætning. Den betydelige Thara, 26 Rb. pr. Ko, er omtrent lige stor enten Koen malter meer eller mindre. Ansættes en Kande Melk til 8 β, saa skal der 624 Potter Melk til at dække disse Driftsomkostninger, og det er først hvad Koen malter mere, der kommer til at betale Ernæringen. Giver Koen, som i ovenstaaende Regnskaber har været Tilfældet, 2600 Potter Melk, saa er der henimod 2000 Potter for Føden, og den kan da betale c. 80 Rb. derfor; men giver Koen kun 1600 Potter Melk, saa faaes der kun c. 1000 Potter Melk eller 40 Rb. for dens Ernæring; den kan da betale for Græsset, men formaaer neppe at betale for et Læs Hø af Vinternæringen; der bliver ikke det mindste tilovers for Kornet, og dog er det vitterligt, at en Kobesætning, der om Vinteren blot fodres med Halm og sparsomt med Hø, er saare langt fra at give 1600 Potter Melk som aarligt Gjennemsnitsudbytte.

Deraf følger, at et middelgodt Meieri er uheldigt stillet; thi det er for haardt bebyrdet i Forhold til dets Udbytte og kan ikke levere Gjøbningen til en billig Pris; er ovenifjøbet

Røbefætningen mindre god, saa bliver Forholdet endnu værre, og allerværst er det, naar der knibes for meget paa Kraftfodret, saaledes at Koen tilligemed det hele Meieriapparat ikke engang bliver fuldt benyttet.

Det er ikke nogen ny Anskuelse, at Fordelene ved middelmaadige Meierier ere tvivlsomme. Denne Mening har ofte httret sig, om den end ikke er bleven meget paaagtet; man har sagt som Indvending mod Meieridriften, at den vel kunde give volumineuse Indtægter, men disse bleve opslugte af Udgifterne, uden at Gaardens Overskud blev forøget derved; selv for ganske kort Tid siden har en æret Indsender i „Ugeskrift for Landmænd“ *) udtalt sig i samme Retning. Han tvivler om, at han har Overskud af sine Malkekøer, naar han faaer alle Udgifter dækkede, og opfordrer til at vise, hvorledes Forholdet stiller sig ved Faare- og Studehold.

Dg ligeoverfor disse Indvendinger kan der ikke gives noget andet Raad end dette: der maa gjøres alt muligt for at drive Melkeudbyttet i Veiret igjennem et strængt Udvalg af Malkekøer og ved baade Sommer og Vinter uafbrudt at ernære dem saa rigeligt som de kunne taale det; Meierilocaler og det hele Inventarium maa være saa fuldstændigt og hensigtsmæssigt, at det store Melkeudbytte kan blive benyttet paa bedste Maade, saa at det kan udbringes i den fulde Værdi, som det indeholder. Meieriet maa overhovedet bringes fra det Middelmaadige op til at nærme sig det Fuldkomne; thi utvivlsomt er et middelmaadigt Meieri en daarlig Forretning. Dette siges dog med specielt Hensyn til de større Gaarde, der have de særlige Localiteter og særlige Folk for Meierivæsenets Skyld, hvorimod man maa være vaerksom med at oversføre de samme Slutninger paa Bøndergaardene, hvor Meieriets særlige Driftsomkostninger ere mindre, da Bonden i Reglen ikke kan spare et eneste Tjenestehende eller et eneste Fag Huus, hvad enten hans Befætning bestaaer af Køer eller Stude.

*) Nr. 3. 18de Jan. 1866. 3die Række 1ste Bd. S. 36.

Jeg vender mig nu til den anden Side af Opgaven, nemlig Studedefningen. Hvad jeg kan meddele om denne Sag støtter sig til egne Jagttagelser ved Studedefning paa en middelstor Gaard med c. 300 Tdr. Land, Frisensfeldt, beliggende paa den hyderste Spids af Gjedserodde, 4 Miil fra nærmeste By. Kreaturbesætningen bestaaer der af 500—600 Aringer af Merinos Faar, tilligemed Ungqvæg fra Gjedsergaard og nogle faa Køer til Huusholdningen. Som Supplement hertil holdes der en Flok jydste Stude til Fedning om Vinteren, for at faae en større Deel af Gaardens Avl forøret, end hvad den øvrige Besætning kan consumere.

Vi hente Studene i Jylland, føre dem over til den hyderste Aftrog af Landet for at fedes, derpaa sendes de efter 6—8 Maaneders Forløb til Salg enten i Hamborg eller England. Dette stæer for Gjødningsproductionens Skylb, men det er ingen billig Gjødning, som erholdes paa denne Maade.

For Aaret 1865 stillede Udsalbet sig saaledes:

Indkjøbt 30 Stude, som kostede incl. Transport 91 Rb. pr. Stk.
 Studene solgtes i Skotland og bragte hjem . 150 - 37 β

Overskud for Fedefodret 59 Rb. 37 β

Der opfodredes paa alle Studene:

241 Tdr. Byg à 4 Rb. . . . 964 Rb.
 115 - Urter à 5 Rb. . . . 575 -
 20½ - Smaafæd à 3 Rb. . . 61 -
 1½ Tons Palmefager à 40 Rb. 60 -
 2 - Hørføstager à 70 Rb. 140 -

Salt 1800 Rb. er pr. Stud 60 Rb. " β
 Endvidere pr. Stud c. 850 Rb. Hø 7 - " -
 — — 54 Tdr. Køer à 32 β 18 - " -

Fedefodret kostede 85 Rb. " β

Det indbragte 59 - 37 -

Tab 25 Rb. 59 β

Dette Tab svarer til 30 pCt. af Fodrets Værdi, som maa lignedes paa Gjødningen.

Hovedresultaterne for de sidste 5 Aar stille sig saaledes:

Aar	Antal		Indkjøbs-		Salgs-		Indtægt Foderin-				Tab = pCt. af Fo-		
	Stude	Ø	pr. Rb.	pr. β	Rb.	β	Rb.	β	Rb.	β	Rb.	β	derværdi
1865	30	à	91	"	150	37	59	37	85	"	25	59	= 30 pCt.
1864	30	-	88	85	145	64	56	75	88	38	31	59	= 36 -
1863	50	-	98	"	143	24	45	24	64	19	18	91	= 29½ -
1862	24	-	98	"	147	48	49	48	57	"	7	48	= 13½ -
1861	20	-	92	"	143	48	51	48	63	72	12	24	= 19½ -
154													
Gjensf.	31	-	93	56	146	6	52	46	71	64	19	18	= 26¾ pCt.
Afbrages	7	"	till.	2	"								
			86	56	148	6	61	46	71	64	10	18	= 14 pCt.

Et saadant Resultat hvorved rigelig en Fjerdedeel af Føde-
fødrets Værdi skal lignes paa Gjødningen, kan man jo ikke
ansee for tilfredsstillende ved Siden af en Meieridrift, som
leverer Gjødningen for 2½ pCt. af Ernæringens Værdi.

Men Aarsagen til den høie Underballance ved Studesed-
ningen paa Falster maa ikke tillægges Studene alene, thi der-
ved vilde man gjøre dem Uret. Dersom Studene, uden at
flyttes over til Falster, havde fortæret det samme Foder i
Jylland, saa var der paa Udgifterne til Indkjøbet sparet 7 Rb.
pr. Stud som Commissions- og Transportomkostninger til
Falster. Ogsaa vilde Salgsprisen give et høiere Nettobeløb,
da Transportomkostningerne til Affætningsstedet ere større for
Falster end for Jylland. Skulle Studene gaae til Skotland,
saa koste de alene 5 Rb. pr. Stk. inden de indføres i Rjø-
benhavn, og derfra til Skotland ere Udgifterne de samme som
fra Aarhuus. Selv naar Studene føres over Kiel til Ham-
borg, har det hidtil været c. 9 Mk. billigere at transportere en
Stud fra Aarhuus via Korsør til Kiel, end fra Falster til
Kiel, og tager jeg ogsaa de forsøgede Transportomkostninger ved
Salget i Betragtning, saa have de i Gjennemsnit for de sidste
5 Aar udgjort 2 Rb. pr. Stud mere end hvad Transporten
fra Aarhuus vilde have kostet til de samme Affætningssteder
og paa samme Tid.

Affeet fra, hvad Studene have lidt ved at gjøre denne lange Omvei og ved at omplantes paa en ganske anden Grund, saa vil Udbyttet af Studefedningen dog stille sig væsentlig gunstigere, naar vi blot fradrage de extraordinaire Transportomkostninger.

Dette er udført i ovenstaaende Tabel. Indkjøbsprisen i Sjælland har været 86 Rd. 56 $\frac{1}{2}$; Salgsprisen 148 Rd. 6 $\frac{1}{2}$. Indtægt for Fedningen 61 Rd. 46 $\frac{1}{2}$; Tab 10 Rd. 18 $\frac{1}{2}$ eller 14 pCt. af Fedeføbrets Værdi; saaledes vilde Regnskabet see ud, dersom Studene havde fortæret den samme Fødekost i deres Hjemstavn og vare afflibede fra Aarhus directe til Markedet. Ved Hjælp af disse Data kan en Sammenligning nok finde Sted, i det Mindste vil man derved kunne danne sig en Forestilling om, hvorledes Forholdet stiller sig mellem Indtægten af Studefedningen og Meieridriften.

Men den, som forsvarer Studefedningen, vil gjøre den Indvending, at ved den Sammenligning, som her er forsøgt, er Partiet ikke lige, og at Studene blive forurettede derved. En saadan Indvending er ogsaa berettiget; thi paa den ene Side er Malkekoen repræsenteret af en Besætning, der i 20 Aar har været Gjenstand for en særlig Omhu og Pleie og som næsten udelukkende bestaaer af udmærkede Individier. Igjennem flere Generationer har der været et stort og strengt Udvalg af Tillægsdyr; Opbrætning, Fedning og Pleie har alt sammen været beregnet paa, saa godt som man har forstaaet det, at forberede Koen til dens Virksomhed som Malkeko. Den Kobesætning, som her er Tale om, staaer langt over det almindelige med Hensyn til sin Afstamning og Forberedelse, derfor kan den til Gjengjæld ogsaa møde fortrinlig i sit Slags og med Evne til at præstere noget, der væsentlig overstiger hvad der kan ansees for det almindelige paa Meieriernes nuværende Standpunkt.

Saa gunstigt har Forholdet ikke været med Hensyn til Fedestudene; thi de have kun været repræsenterede af ganske almindelige Individier. Jeg vil ikke dermed sige, at Udvalget

har været mangelfuldt; tværtimod troer jeg, at det i det Hele taget har været meget gode Besætninger, der er kjøbt til os, og som vi i Forhold til Indkjøbsprisen neppe kunne vente at faae synderlig bedre og mere passende for vort Diemed. 1865 veiede de i Kjøbenhavn i Gjennemsnit 75 Lpd., 1864 72 Lpd. levende Vægt i fuld fedet Tilstand; de udbragtes i 2 Rd. 8 ß pr. Lpd. levende, hvilket forekommer mig at vidne om, at de baade med Hensyn til Størrelse og Qvalitet snarere staae over end under det almindelige. Udvalget kunne vi saaledes neppe vente at faae væsentlig bedre, men ligeoverfor den meget forædlede Malkeko, der i alle Maader er saa vel forberedt til Virksomhed, staaer den almindelige jydsk Markeds-Stud som et aldeles ucultiveret Dyr, der hverken i den ene eller anden Retning har nydt nogen særlig Omhu og Pleie, der skulde sigte til at udvikle og forberede dens Evne til at fædes.

Foraa vidt kan man godt sige, at Partiet er ulige, og at det vilde være ubilligt at forlange, at Studene i dette Tilfælde skulde kunne maale sig med udmærkede Køer.

De Resultater, som jeg nu har tilladt mig at forelægge Dem, angaaende Udbyttet af Meieridriften for 4 Aar og Studefebningen for 5 Aar, forekomme mig at vidne om, at saalænge vi have det nuværende Gjennemsnitsforhold mellem Værdien af Korn og Smør, ville gode Meierier vedblive at være meget indbringende for Landbruget og ville ikke kunne fortrænges af Studene i deres nuværende Tilstand, undtagen maastee under enkelte ganske særegne Forhold, hvor Meierivæsenet af een eller anden Grund kan være u hensigtsmæssigt; thi det maa betragtes som et overmaade gunstigt Resultat, naar Sæden kan sælges til Koen for fuld Kjøbmandspris og man saa erholder Gjødningen omtrent ovenikjøbet.

Men hvad vil man sige om Resultatet af Studefebningen, naar den giver os Gjødningen for 14 pCt. af Fodrets Værdi? Fodre vi altsaa 7 Tdr. Sæd op, saa faae vi de 6

Dr. betalt, men den 7de maa offres for Gjødningen. Jeg veed ikke, hvorledes dHr. bedømme dette Udfald; men jeg mener, at naar vi see, at Forholdet ved Meierivæsenet kan blive langt gunstigere, saa maa Udbøttet af Studesedningen ikke kaldes godt. Vi kunne ikke godt slaae os til Ro i den Tanke, at Gjødningen kan nok bære Underbalancen; thi vi maae stedse stræbe efter at faae den billigere, naar det er muligt; ei heller kunne vi stille os tilfreds ved den Tanke, at ved et meget stort Antal Kobesætninger bliver Gjødningen ligesaa dyr, at ved mange maa der maaskee lignes mere end 14 pCt. af Fodrets Værdi paa Gjødningen; thi disse Meierier ere ei heller tilfredsstillende, de maae enten udvikles mere eller Folk blive kjede af dem og de fortrænges. Vi maae sige os selv, naar Køerne kunne levere Gjødningen til $2\frac{1}{2}$ pCt. af Ernæringsens Værdi, saa maae vi søge at naae det samme Resultat med Studene; Spørgsmaalet bliver: kan dette skee? og i saa Fald, hvorledes?

Om jeg endog ikke kunde ansee Resultatet af Studesedningen for gunstigt, saa er det dog ei heller affrækkende; det forekommer os tværtimod meget opmuntrende, at den almindelige jydsk Stud kan fedes med dette Resultat i sin nuværende Tilstand; thi vi have flere Ankeposter at anføre imod den, og blive de fjernede, vil Fedningen forhøabentlig gaae bedre. Vi maae nemlig gibe den jydsk Stud det Skudsmaal, at den er seig at drive frem, Gjennemsniitskarakteren bliver, at den er utrivelig, hvilken Egenstabs vi dog ikke ubelukkende maae tilskrive Dyrets Natur, men vistnok meget mere dets Mangel paa en længere Forberedelse til Fedningen. Jeg mener saaledes, at Udfaldet af Fedningen vil forbedres, naar vi bruge en længere Fedetid; naar vi f. Ex. holde Studene 9 til 10 Maaneder, istedetfor 7, og vi da i de første 3 til 4 Maaneder alene søgte ved en jevn Kornfodring at vænne Dyrene langsomt dertil. Vi have gjort dette med den halve Besætning i Nar, og Forskjellen mellem denne og den anden Halvdeel er rigtignok paafaldende stor, uagtet vi i de 3 Maaneder kun

fodrede reen Halm i Haffelse, tilligemed 5 Pbd. Rjerne, hvilket blot kostede 12 Rd . daglig eller c. 10 Rd . ialt *).

Vi maae fremdeles sige om de Studeflokte, som vi have erhholdt, at de enkelte Individider ere indbyrdes overordentlig forskjellige, noget, som vi om Efteraaret ved Modtagelsen ikke altid kunne bemærke, men som fremtræder i høi Grad efter nogle Maaneders Forløb. Dersom jeg maatte slyde den ene Halvdeel ud og blot opgjøre Regnskabet for den bedste Halvdeel, saa vilde dette Regnskab komme til at see heelt godt ud, selv om der maatte regnes en noget høiere Indkjøbspriis for de bedste, end hvad Flokten i Gjennemsnit har kostet. Det er ogsaa en Mangel ved den jydste Stud, at den er for lille. Den koster ligemeget at pleie og at sende til Skotland enten den veier 60 Pbd. eller 90 Pbd., men ved den lille Stud faaar Udgifterne til Pleien og Transporten mere Indflydelse end ved den store. Dersom det koster 20 Rd . at sende en Stud fra Danmark til England og sælge den der, saa udgjør dette 17 pCt. af Værdien af den Stud, som sælges for 120 Rd ., men kun 10 pCt. for den, som kan drives op til en Værdi af 200 Rd . Sidste Aar var Gjennemsnitsvægten 75 Pbd. i Kjøbenhavn, men der var 1 Stud imellem, som veiede 90 Pbd., 4 veiede 83 Pbd., hvorimod der var andre, der blot naaede 70 Pbd. Vi maae nødvendigviis sætte Priis paa Størrelsen.

Laad den jydste Stud ligesom Anglerkoen igjennem flere Generationer blive avlet af de bedste Forældre, som Racen eier, saa at Triveligheden kan blive en almindelig, arvelig Egenskab, der fra det ene Slægtled overføres til det andet og stadig forøges; laad Studen fra Fødslen af ved en god Ernæring og en passende Pleie faae Lov til at udvikle sig frit efter sine naturlige Anlæg, uden at Væksten afbrydes ved periodiske Savn eller ved idelig Omflytning fra Sted til Sted, og den vil da sikkert i 4 Mars Alderen ikke blot være et større, bredere og

*) Men denne Forberedelse til den endelige Fedning burde helst begynde ved Fødslen, eller endog før Fødslen ved Udvalget af Forældrene.

mere fyldigt Dyr at modtage til Fødning, end den jydsk Stub i Almindelighed nu er, men den vil ovenikjøbet consumere sin Fødekost med en ganske anderledes Evne til at udvikles og trives deraf. Skulde vi ikke derved opnaae at faae den jydsk Stub til at betale sin Føde ligesaa godt som en udmærket og velsødet Anglerko, saa er det utvivlsomt, at vi kunne faae den til at nærme sig stærkt dertil. Vi ville sikkert ad denne Wei kunne forbedre dens Egenstaber og dens Produktionsevne meget betydeligt.
